

Edward Grott

"Etyka środowiskowa wyzwaniem XXI wieku, Jacek W. Czartoszewski, Warszawa 2002 : [recenzja]

Studia Ecologiae et Bioethicae 2, 886-887

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jacek Czartoszewski (red.), *Etyka środowiskowa wyzwaniem XXI wieku*, Wydawnictwo Księży Werbistów „Verbum”, Warszawa 2002, ss. 206.

Jest to kolejna publikacja podejmująca temat szeroko pojętej etyki środowiskowej. Praca zbiorowa pod redakcją Jacka W. Czartoszewskiego składa się z wielu artykułów, których autorzy w swej pracy naukowej skupiają się na etyce środowiskowej.

Jak słusznie zauważają autorzy, etyka ekologiczna jest ciągle na etapie poszukiwań a wiele zagadnień dotyczących tego tematu pozostaje problemami otwartymi. Nie jest nowością stwierdzenie, że u podstaw wychowania do poszanowania środowiska winny znaleźć się wartości moralne.

Motto, które mobilizuje do ochrony przyrody: „chronić aby przetrwać, chronić aby żyć” jest hasłem, które przeświadczało już pierwszemu ekologowi. Był nim Św. Franciszek, który przyrodę traktował jako nasze siostry i braci. W swych pismach mówi, że powinniśmy żyć w symbiozie z otaczającym nas światem.

Autorzy publikacji zgodnie twierdzą, że wiek XXI będzie wiekiem, w którym problematyka ochrony natury będzie zajmować poczesne miejsce, a świadomość zgubnych skutków rabunkowej działalności człowieka zastąpi brak refleksji na temat swych działań, co w dalszej perspektywie zaowocuje widoczną poprawą stanu środowiska naturalnego. Optymizmem napawa fakt, iż odradza się ochrona środowiska naturalnego m.in. poprzez kształtowanie się postaw proekologicznych, te zaś mają swoje korzenie w normach etycznych.

Szczególne miejsce w pracy zajmuje pojęcie „etyki środowiskowej”. Etyka środowiskowa była dziedziną, która rozwijała się w cieniu ochrony środowiska. Jej główną koncepcją jest odpowiedzialność człowieka za przyrodę, odpowiedzialność za to, jak wykorzystany zostanie potencjał techniczny, jaki jest w ręku człowieka. Naukowcy zajmujący się tą dziedziną podpowiadają czytelnikowi, że jest wiele rozwiązań w etyce, od ekryptywnej, porządkującej problemy moralne odnoszące się do relacji człowieka z przyrodą, z drugiej strony normatywnej, zmierzającej do ustalenia praw moralnych.

Często można się spotkać z terminem „ekofilozofia”, który jest równoznaczny z terminem „etyka środowiskowa”.

Zespół redakcyjny stwierdza, że etyka środowiskowa, niezależnie od obranego stanowiska, prezentuje pewną wizję świata. Jej bardzo istotnym elementem jest moralna refleksja nad problematyką odpowiedzialności człowieka wobec przyrody a co za tym idzie, odpowiedzialności za

jej degradację. Refleksja ta może mieć istotny wpływ na zmianę instrumentalnego stosunku człowieka do świata przyrody.

Książkę kończą wnioski, które mówią o tym, że postawa ekologiczna może być uznana za wskaźnik dojrzałości intelektualnej i społeczno – moralnej oraz kulturalno – cywilizacyjnej. Stosunek człowieka do środowiska naturalnego zależy przecież nie tylko od poziomu jego świadomości ekologicznej, ale przede wszystkim od przyjmowanego i realizowanego w życiu systemu wartości.

Pozycja godna uwagi, szczególnie mocno polecana dla osób, które do tej pory nie miały styczności z etyką środowiskową, a chcą szerzej poznać to zjawisko. Może służyć również jako pomoc naukowa do prowadzenia zajęć z zakresu ochrony środowiska, etyki, biologii i wszelkich agro-nauk.

Edward Grott

J. Leśniewska, J.W. Czartoszewski (red.), *Edukacja w naturze czyli jak pokochać, poznać, zrozumieć i chronić przyrodę*, Wydawnictwo Księży Werbistów “Verbinum”, Warszawa 2002, ss. 219.

„Edukacja w naturze czyli jak pokochać, poznać, zrozumieć i chronić przyrodę” jest kolejną książką o szeroko pojętej ekologii wydaną przez Księży Werbistów. Bardzo cieszy fakt, iż mimo niekomercyjnego charakteru książka ta została wydana.

Podstawowe pytanie jakie stawiają czytelnikowi autorzy książki brzmi: „Co to znaczy kochać przyrodę?”. Odpowiedzi na to pytanie mogą być rozmaite, bo przecież każdy nieco inaczej, na swój sposób postrzega miłość jak również przyrodę. W publikacji tej odnajdujemy wizje miłości do przyrody każdego z autorów.

Autorzy poszczególnych części książki wyrażają własne poglądy na temat szeroko pojętej ochrony środowiska w Polsce, poczynając od tego jak to wyglądało w latach osiemdziesiątych do współczesności. Analizują zagrożenia, szukają nowych rozwiązań ochrony, profilaktyki pro-ekologicznej jak i samej edukacji.

Lata osiemdziesiąte przyniosły szczególnie duży rozwój badań nad aktualnym stanem środowiska naturalnego. Wyniki owych badań były zatrważające. Po wielu latach agresywnej polityki gospodarczej, według której najistotniejszy jest zysk i rozwój bez względu na skutki uboczne, ludzie na całym świecie po przeanalizowaniu wyników badań uświado-